

**Sygn. akt I ACz 527/13**

## POSTANOWIENIE

**Dnia 9 sierpnia 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie następującym:

**Przewodniczący: SSA Anna Gawelko (spr.)**

po rozpoznaniu w dniu 9 sierpnia 2013 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa **M. S. i K. S.**

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej w W.**

o zapłatę

na skutek zażalenia **powodów**

na postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 29 maja 2013 roku, sygn. akt I.C.744/13

**p o s t a n a w i a:**

**o d d a l i ć zażalenie.**

## UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 29 maja 2013 r., sygn. akt I.C.744/13, Sąd Okręgowy w Rzeszowie:

1. zwolnił powódkę M. S. od obowiązku uiszczenia opłaty od pozwu w części, a mianowicie ponad kwotę 4.000 zł;
2. zwolnił powoda K. S. od uiszczenia opłaty od pozwu w części, a mianowicie ponad kwotę 3.000 zł; a nadto
3. oddalił wnioski powodów w pozostałym zakresie.

W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd Okręgowy podniósł, że powodowie prowadzą wspólne gospodarstwo domowe, mają na utrzymaniu dwie pełnoletnie studiujące córki. Powódka uzyskuje dochód z tytułu umowy o pracę w wysokości 2.400 zł, a powód rentę chorobową w wysokości około 1700 zł. Miesięczne wydatki w ich gospodarstwie domowym pokrywają się z dochodami powodów. W postępowaniu likwidacyjnym powodowie otrzymali po 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Sąd Okręgowy uznał, biorąc powyższą kwotę pod uwagę, że powodowie powinni liczyć się z koniecznością uiszczenia opłaty od pozwu, jednakże wniesienie jej w pełnej wysokości, naraziłoby ich na uszczerbek utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Zróżnicowanie kwot, ponad które powodowie zostali zwolnieni od opłaty od pozwu Sąd Okręgowy uzasadnił niższym dochodem i stanem zdrowia powoda K. S.. Odnośnie kwot 4.000 zł i 3.000 zł, a także dalszych kosztów, które mogą powstać w sprawie, Sąd Okręgowy ocenił, że ich uiszczenie nie przekracza możliwości finansowych rodziny powodów.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiedli powodowie skarżąc je w punkcie III, w części oddalającej wniosek powodów w pozostałym zakresie. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili naruszenie przepisu art. 102 § 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1398, ze zm.; zwana dalej „u.k.s.c.”) poprzez przyjęcie, iż w przedmiotowym postępowaniu powodom nie przysługuje prawo zwolnienia od kosztów sądowych w całości, w związku z błędnym ustaleniem, iż uiszczenie częściowej opłaty od pozwu oraz poniesienie kosztów wydatków na biegłych oraz ewentualnej późniejszej opłaty od apelacji nie doprowadzi do

uszczerbku w ich koniecznym utrzymaniu. W oparciu o powyższy zarzut skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zwolnienie powodów od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Nie można zgodzić się z zarzutem, że Sąd Okręgowy wadliwie ustalił, że uiszczenie części opłaty od pozwu i ewentualnych dalszych kosztów sądowych przez powodów nie doprowadzi do uszczerbku w ich koniecznym utrzymaniu. W szczególności nie można podzielić argumentacji skarżącego, że kompensacyjny charakter zadośćuczynienia wypłaconego powodom w postępowaniu likwidacyjnym wyłącza możliwość jego uwzględnienia przy ocenie okoliczności wskazanych w art. 102 § 1 u.k.s.c. Zgodnie z tym przepisem, zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie wskazuje się, że „instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które z uwagi na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny” (por. postanowienie SN z dnia 24 września 1984 r., II.CZ.104/84, LEX nr 8623). Ma ona charakter wyjątkowy, skutkuje bowiem zwolnieniem od wynikającego z art. 2 ust. 2 u.k.s.c. obowiązku o charakterze daniny publicznoprawnej (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 3 sierpnia 2012 r., I.ACz.524/12, LEX nr 1216363). Wskazuje to na konieczność restryktywnej wykładni przesłanek zastosowania tej instytucji prawnej.

Z drugiej strony, w orzecznictwie sądów powszechnych wskazuje się na potrzebę ostrożności w uwzględnianiu sum zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przy ocenie sytuacji materialnej strony ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych. Skoro bowiem ma ono na celu wynagrodzenie krzywdy poprzez uzyskanie realnej i odczuwalnej wartości w bieżącym i przyszłym codziennym życiu, przeznaczanie znacznej jego części na pokrycie kosztów sądowych przeczyłoby jego funkcji (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 14 stycznia 2013 roku, I.ACz.2047/12, LEX nr 1267313).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, uwzględnienie zarówno priorytetu interesów fiskalnych państwa, jak i kompensacyjnego charakteru uzyskanego zadośćuczynienia wymaga wzięcia jego kwoty pod uwagę przy ocenie kwestii istnienia przesłanek zwolnienia od kosztów sądowych jedynie w takim zakresie, w jakim ich uiszczenie nie pozbawiałoby zadośćuczynienia waloru odczuwalnej wartości ekonomicznej prowadzącej do złagodzenia konsekwencji doznanej krzywdy. Dlatego też, skoro w niniejszej sprawie środki na pokrycie kosztów sądowych mogą być przez powodów wydatkowane w zasadzie jedynie z kwoty wypłaconych im zadośćuczynień, zasadnie Sąd Okręgowy przyjął, że częściowe ich uiszczenie w kwocie niestanowiącej znacznej części zadośćuczynienia (np. połowy, jednej trzeciej) jest uzasadnione. Można bowiem uznać, że zarówno kwoty opłat sądowych od pozwu w wysokości 4.000 zł, jak i możliwe do prognozowania na obecnym etapie postępowania koszty opinii biegłych psychologów i psychiatrów w razie ich uiszczenia przez powodów nie pozbawią sum przyznanych im w postępowaniu likwidacyjnym waloru realnej i odczuwalnej wartości majątkowej.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny orzekł, jak w części dyspozytywnej postanowienia na zasadzie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.